

HELMUT SCHOECK:

Vänsterpedagogiken och samhällets "själv motsägelser"

Läran om motsägelserna hör till kärnan i marxism-leninismen. Helmut Schoeck visar här att det är en av de mest svaga och röriga åskådningar som finns.

*Till Schoecks viktigaste publikationer hör *Der Neid* (1966) var i han kartlägger den sociala avundsjukans roll och *Ist Leistung unanständig?* (1978).*

*I den 1987 utkomna *Kinderverstörung*, ur vilken följande avsnitt är hämtat, angriper han politiseringen av det tyska skol-systemet.*

Emanicipationspedagogiken har behov av förmenta sociala motsägelser, det bestående samhällets motsägelsefullhet. Med dessa "motsägelser" rättfärdigar denna pedagogik sig själv och sina låtanden, också de skador som tillfogas barnen. Från sitt första skolar skall barnens uppmärksamhet fästas på "motsägelser" i sin omgivning, i sitt samhälle och i sitt hem.

Läran om motsägelserna hör till kärnan i marxism-leninismen. Denna lära är en av de mest svaga och röriga åskådningar som finns. Marxister kan aldrig förklara, om de menar "motsättningar", när de talar om "motsägelser", eller om det bara är fråga om "olikheter". Motståndarens "motsägelsefullhet" förblir ett påstående som aldrig bevisas. Om man pressar en radikal att tala om vad en sådan "motsägelse" är, får man höra en klagosång vars grundinslag är följande. I världen rör sig ett oändligt antal järnvägståg, vars samlade rutt ingen människa kan hålla i huvudet. Det finns alltid folk som alltför sent upptäcker, att de inte tagit det bästa tåget. Om däremot alla samtidigt hade tagit det rätta tåget skulle det, vilket vänstern aldrig begriper, på grund av överbeläggning aldrig ha avgått.

Företagare contra vetenskapsman

På detta grundmönster kan man återföra nästan samtliga "sociala motsägelser" enligt vänstern. Så hävdade till exempel Peter Merseburger en gång i en intervju, att vi lever i ett motsägelsefullt, "helt irrationellt samhälle", eftersom "en företagare som skickligt organiserar transporten av sten från plats A till plats B kan bli miljonär, medan en tramträdande vetenskaps-

Helmut Schoeck är professor i sociologi i Mainz.

man måste leva på en månadslön på 3 500 DM. Vem är då verkligt produktiv, vetenskapsmannen, som bringar helheten framåt, eller företagaren, som är skicklig på stentransporter.”

Merseburger uttrycker vad otaliga radikala undervisningsprogram skulle framhålla som exempel på ”sociala motsägelser”.

Nu finns det likväl vetenskapsmän på olika områden, som gjort någon upptäckt eller som skrivit en lärobok, vilket gjort dem till mångmiljonärer vid sidan av deras karriär som vetenskapsmän.

Inga fria händer i Sovjet

Sina toppvetenskapsmän betalar Sovjetunionen faktiskt bra. Vad de däremot inte gör är att ge den människa fria händer som vill åta sig att ordna transporten av sten (reservdelar, utsäde etc) från en plats till en annan. Därför måste folket i Sovjetunionen ännu idag sakna mat, i den mån deras regering inte gör jätteinköp av spannmål i länder där man som i USA och Kanada kan bli miljonär som privat transportföretagare. Den sociala motsägelsern består inte i att individen i Väst har utsikter att göra vinster, utan i de skador som en socialistisk regering tillfogar sin befolkning genom att inspirationen från Marx och Lenin inbjuder till en jakt på ”motsägelser” som är hjärnspöken.

I det lilla formatet måste dessa regeringar likväl tillåta de nämnda motsägelserna för att inte människorna skall svälta ihjäl. Den ryske bonden framställer sålunda frukt och grönsaker på den privattäppa han tillåts odla, flyger billigt på subventionerad biljett till en storstad med toma-

ter eller persikor i resväskorna och säljer varorna till ett pris som på några år kan göra honom till en välmående person.

Detta utspelas i ett flertal fall, och regeringen tvingas godta systemet för att inte livsmedlen skall bli allt knappare. Tillåts ett par ryska bönder bara att bli grossister och med några anställda uppköpa grönsaker från ett flertal producenter, chartra ett plan och en gång i veckan flyga till Moskva eller Leningrad, skulle de inom några år kunna bli flerfaldiga rubelmiljonärer. Stadsbefolkningen skulle ha alla livsmedel de behövde, och den ryska ekonomin skulle befrias från de motsägelser som genom det absurda yrkesförbudet mot privat grosshandel skapar en ständig trafik med flygpendlande enmansföretagare i grönsaker och subventionerade biljetter.

Indoktrinering

Skolbarnens indoktrinering i den marxistiska läran om mervärdet sker ursprungligen utan att orden ”mervärde” och ”ut-sugning” används. Barnen antas uppleva det som motsägelse, som en orättfärdighet, att någon som anställer två personer för ett arbete gör en större bruttointäkt än vad någon av dessa personer har i lön. Just detta är emellertid ingen motsägelse och ingen orättvisa som ropar på hämnd utan bara följderna av ett långt vidare faktum som också kan tillämpas, när ”kapitalisten” saknar maskiner och blott äger sina händer, sina idéer och sitt förtroende hos kunderna. Detta kunde man visa för barnen genom att till exempel påminna dem om hur den berömde mexikanske målaren Diego Rivera (1886–1957) blev rik. Rivera var för övrigt en lidelsefull

kommunist. Hans styrka var monumentalstilen. Stora ytor täckte han med sin konst, gärna också för beställare i kapitalistiska länder. Naturligtvis kunde inte Rivera själv blanda alla färger, ordna och sätta upp alla mosaikstenar etc, utan han skaffade sig assistenter. Dessa gav han en gängse timlön, medan Rivera inkasserade ett jättehonorar. I detta låg inget märkligt, eftersom det var han som visste var stenarna eller färgklickarna skulle placeras och vad resultatet borde bli. Därför hade han också fått uppdraget och därför kunde han kräva den summan som honorar. Därför var det heller inte hans hjälpredor som skulle ha fått uppdraget, om de ensamma hade gått till den aktuella uppdragsgivaren.

Givetvis kan en företagare som den kommunistiske målaren Rivera lätt ta på sig för mycket. Han tog också på sig allt fler uppdrag, lät assistenter utföra arbetet och ilade själv från plats till plats för att driva fram de olika konstverken. Detta misslyckades dock, han klarade det inte och slutade bankrutt med höga böter på grund av ouppfyllda kontrakt. Också företagaren har stora krav på sig. Han kan bokstavligen misslyckas i stor stil.

Att alltså den på vilken kunderna litar och som de vill fortsätta att anlita, den som planerar arbetet, lånar pengar (och själv tvingas återbetala dem, om kalkylen

inte går ihop sedan lönerna utbetalats) i allmänhet får in mera än vad hans medarbetare får i lön, är en i alla tider och hos alla folk giltig regel. En "motsägelse" som skulle ge upphov till ett helt folks elände är det verkligen inte.

Kortsiktigt och långsiktigt

"Motsägelsefullheten" hos vårt samhälle och vår ekonomi hävdar sig lärarna inom vänstern ha bevisat, när de hävdar att det finns en oförenlighet mellan kort- och långsiktiga "kapitalintressen".

Oförenligheten, motstridigheten mellan de kort- och långfristiga transaktioner som folk inleder, är dock inte på minsta sätt något utmärkande för "kapitalismen" eller den fria marknadens samhälle. Det är mera uttryck för mångfalden i tillvaron. Vi finner till exempel hur specifika finansiella problem uppträder parallellt med problem knutna till produktion, som är beroende av olika biologiska cykler.

Om enskilda personer och grupper äger kommunikationsmedlen eller om dessa gemensamt förvaltas av staten eller enhetspartiet spelar ingen roll. Klart är, bara att det i den socialistiska ekonomin är mycket svårare än i den fria att avhjälpa de skador som skillnaden mellan kort- och långsiktiga verkningar ger upphov till.